

Skal elevene skrive digitalt eller for hånd?

Torsdag 17. desember 2015 - 10:42

Det er på tide å legge ned stridsøksen og heller se på hvordan man kan bruke de to verktøyene på en hensiktsmessig måte, skriver seniorrådgiver [Iris Myran ved Skrivesenteret](#).

Om elevene skal skrive for hånd eller digitalt er et tema som stadig løftes fram i media og diskuteres på ulike personalrom rundt omkring i landet. Noen skoler har valgt å legge bort blyanten for kun å la elevene jobbe med iPad. Andre skoler lar elevene først og fremst skrive med blyant fordi de har lite tilgjengelig datautstyr. Men det er også skoler som bevisst lar elevene bruke begge deler. Hva er så det riktige å gjøre?

Skolene som velger kun det digitale verktøyet, begrunner det ofte med at elevene blir mer motiverte, og at det er så mange barn som strever med å skrive for hånd. Derfor må de få slippe det. Det at noen strever, er ikke et argument som er godt nok for å velge bort håndskriften. For å bli god til noe må vi øve MYE!

De aller fleste barn som begynner på skolen i dag, har gått i en barnehage hvor de har fått utrykke seg med blyant både når de tegner, skriver skribleskrift eller utforsker bokstaver. Ved skolestart er det også mange av disse barna som allerede har lært seg å skrive. De har med andre ord tidlig blitt godt kjent med blyanten som redskap for å utrykke seg gjennom skrift.

Jeg har samarbeidet tett med skoler der de tar disse barna på alvor. Her starter de med meningsfull skriveopplæring fra skolestart. Elevene får skrive tekster med et tydelig formål, og med bakgrunn i at de har hatt en felles opplevelse. De kan for eksempel ha lest ei bok, gjennomført et forskningsprosjekt eller vært på en ekskursjon, slik at alle har noe å skrive om.

I løpet av det første skoleåret klarer elevene på disse skolene å skrive sammenhengende tekster med blyant. Dette er også skoler hvor elevene knekker lesekoden tidlig. Lignende historier vil man også få fra skoler der de kun bruker digitale verktøy som inngang til lese- og skriveopplæringen. Kan en da si at det ene er mer rett enn det andre? Går en til forskning på området, vil en raskt oppdage at også de lærde strides.

I 2013 skrev jeg en masteroppgave om lavt presterende skriveres opplevelse av skriving. Informantene var fire gutter på tiende trinn. Jeg hadde ingen planer om at oppgaven min skulle omhandle håndskrift, men det ble etter hvert et sentralt tema fordi informantene selv løftet fram at de syntes det

var viktig å kunne skrive fint slik at andre kan lese det de skriver. Det viste seg også at tre av fire av disse gutten ikke selv hadde utviklet funksjonell håndskrift.

Dette var ungdommer som strevde både med å skrive fint og forme skriften så raskt at dette ikke tok fokuset bort fra den skapende siden av skriving. Til tross for at de strevde, så de på det å ha en funksjonell håndskrift som viktig. Har disse guttene fått den håndskriftsopplæringen de har hatt behov for? Mye tyder på at de ikke har det. Tre av dem visste ikke hvor de skulle starte når de formet bokstavene de skrev, og det var vanskelig å tyde hva de faktisk hadde skrevet.

Jeg blir personlig litt betenkt når jeg leser om skoler som forteller at de kun lar elevene skrive på iPad og hvor det uttrykkes at blyant er et ”fyord”. I Kunnskapsløftet, som er det styringsdokumentet som alle skoler er pålagt å forholde seg til, står det at elevene skal skrive både for hånd og digitalt på første og andre trinn. Er det da greit å velge kun det ene eller kun det andre?

Jeg mener at det nå er på tide å legge ned «stridsøksen» for isteden å rette fokuset mot det dette egentlig bør handle om, nemlig hvordan en kan bruke de to verktøyene på en hensiktsmessig måte, slik at elevene kan få utvikle seg til å bli gode skrivere og lesere. Det som er det viktigste her, er at elevene får møte dyktige lærere som vet hvordan de skal gi opplæring i håndskrift og bruk av ulike digitale verktøy.

Læreren må også vite hvordan de skal lede elevene gjennom gode, helhetlige og meningsfulle skriveprosesser allerede fra skolestart. I noen sammenhenger eller i deler av en skriveprosess vil det være mest hensiktsmessig å la elevene få skrive med blyant, og i andre vil et digitalt verktøy være best egnet for å nå målet. Neste gang noen spør meg hva jeg mener om dette emnet, vil de få dette svaret: Ja takk, begge deler!

<https://blogg.forskning.no/lesesenteret/skal-elevene-skrive-digitalt-eller-for-hand/1103196>